

apostrof achtien

*He loosened his tie. 'Order me another beer,' he said.
'Better get something for yourself too. It's
that kind of story' – John Connolly*

© 2018 Theo Bennes
Concept, vormgeving en tekstopmaak © Theo Bennes
Foto auteur © 2018 Ilona Flokstra, *Memories 4 U*

Een *Theo Promotor* productie
www.theobennes.nl

Galstenen als knikkers zo groot had de chirurg aangetroffen. Hij houdt ons een plastic potje met drie van de boosdoeners voor en rammelt er schalks mee. ‘Dit is lang niet alles, het waren er veel meer’ zegt hij, en drukt haar het souvenir in de hand. Ze doen me denken aan de bruine korrels die je wel eens ziet in plantenbakken, van die kapucijnerachtige kiezels die de potgrond afdekken. De galblaas zelf bleek chronisch ontstoken, en flink ook. Maar goed, ze is het ding mooi kwijt. En hoewel ze nog lang niet alles weer kan eten, en zo nu en dan nog steeds last heeft van buikpijn, voelt ze zich over het algemeen een stuk beter dan vóór de operatie.

Dinsdagmorgen 16 januari om half acht moest ze zich melden, in het ziekenhuis in Hengelo. En de volgende ochtend om half elf kon ik haar al weer ophalen. De tussenliggende 27 uren waren behoorlijk afwisselend, variërend van gespannen tot opgelucht en vreemd. Ja, vreemd, dat is het woord. Heel vreemd zelfs.

Een paar dagen eerder was ik begonnen in *Reddende Engel* van Renate Dorrestein, wat ik wel een fijne titel vond om te lezen tijdens het wachten tot de operatie achter de rug zou zijn. Met aansluitend uiteraard het bijkomen uit de narcose. En dat is waar het feest begon. Toen de verpleegkundige mij kwam roepen in het kunstmatig gezellig aangeklede wachtkamertje, sloeg ik mijn boek dicht en rechtsaf de gang in op weg naar Hanny’s ziekenhuiskamer. (Ik jok een beetje hoor, ik ging op een gegeven moment zelf maar naar de balie van de afdeling om te vragen waar mijn vrouw bleef, of de operatie onderhand nog niet klaar was, het duurde namelijk al zeker een halfuur langer dan me vooraf was verteld. Maar omdat ik niet altijd te negatief wil overkomen, vertel ik u dat er hier liever niet bij. Want ik ook altijd. Ik kreeg te horen dat de ingreep toch meer tijd in beslag had genomen dan voorzien, het ontstoken orgaan bleek lastig

te verwijderen en de patiënt deed er vervolgens langer dan gemiddeld over om uit de narcose te komen. Maar ze kon er nu ieder moment zijn, ik moest nog maar even in de wachtkamer gaan zitten, neemt u anders nog een kopje koffie, zodra uw vrouw er weer is komen wij u vanzelf halen. Toen ik na twintig minuten nogmaals ging vragen hoelang het nog ging duren, bleek dat ze al ‘n minuut of vijf terug was op haar kamer. ‘Mijn collega wilde het u net komen vertellen.’ Communicatie en afhankelijkheid, het zijn mijn hangijzertjes die maar al te vaak al te graag spontaan beginnen te gloeien.)

Ze lag in haar bed, haar haren net zo verfrommeld als het blauwe operatiehemd. Haar praten klonk bezopen. En dan bedoel ik volwaardig wartaalbezopen, hè. Dubbele tong. Verward en merkwaardig lacherig. O feest der narcose, ik aanschouwde het belachelijk vrolijke genot van zware pijnstilling. Er viel geen zinnig woord met haar te wisselen. Elke verpleegkundige die langsliep klampte ze aan om te vertellen waarom ze hier lag, en met de drukknop in de hand vroeg ze mij waar ze de drukknop nou toch had gelaten en (zelfs na vijf keer uitleg) hoe ze een verpleegkundige moest oproepen. Ik ben ervan overtuigd dat ze het prima naar haar zin had. Ik daarentegen werd bloednerveus van haar gegiebel. Zij was niet mijn zij. Althans niet daar en toen. Puntje bij paaltje was ze gewoon zo stoned als een garnaal.

Toen ik eenmaal weer thuis was en haar 's avonds aan de telefoon had, wist ze niets meer van wat we die middag in het ziekenhuis allemaal hadden besproken, en toen ik haar de volgende ochtend kwam ophalen, kon ze zich amper nog iets herinneren van de hele voorgaande dag. En wat ze nog wist, wist ze in de verkeerde volgorde en rolverdeling. Maar ze was erg vrolijk. Baldadig bijna. De zegeningen der narcotische vergetelheid, een gemoedsgesteldheid om jaloers op te worden.

O ja, goed dat u het vraagt (wat attent van u); met mijn linkeroog gaat het nog steeds prima. De tube oogzalf ligt nog altijd onaangeboren in de kast en mijn afspraak bij de oogarts heb ik intussen al weer twee keer uitgesteld. De wereld ondervindt helaas wel onveranderd hinder van Trump, een hardnekkig virus met een aantal buitengewoon pijnlijke symptomen. Doodziek word je ervan. Ik ben echter bang dat we dat zullen moeten uitzielen tot het eind van zijn ambtstermijn.

Het is vrijdagavond laat. Je hoort dat een tante de volgende ochtend onverwacht een operatie moet ondergaan. En niet zomaar iets, nee, het is een zware operatie. Na afloop zijn de berichten echter positief. Klinken hoopgevend. Ze heeft de ingreep goed doorstaan.

Je spreekt met z'n allen af om haar kaartjes te sturen. Kaarten ter bemoediging. Hartjes onder haar riem. Dus je schrijft zaterdagavond een fleurige kaart, plakt een postzegel op de envelop en legt hem klaar om te versturen. Maandag naar de brievenbus, neem je je voor. Maar die nacht gaat er iets vreselijk mis.

En in de loop van de lange, lange zondag worden de berichten steeds slechter. Klinken alarmerend. In de nacht van zondag op maandag strandt alle hoop. Ze wordt voldongen niet meer wakker.

Op onze tafel ligt een envelop. Met woorden van 'beterschap' en 'hou je taai'. En de hele maandag ligt ie me aan te kijken. Die vergeefse wenskaart.

Hij zal nooit worden verstuurd.

In *Apostrof Zeventien* schrijf ik over het overlijden van een tante. Mijn op één na jongste van moederskant. In het hoofdstuk *Juli*. De inkt van het boek is nog nat. En nu al moeten wij opnieuw afscheid nemen. Van een tante. De op één na oudste van moederskant. Vandaag. Zussen van mijn moeder. Twee van de zes dus nu. Binnen acht maanden.

Er brokkelen langzaam stukjes af van mijn jeugd. Van mijn geboortehuis met de zes tantes. Het huis met mijn acht moeders. Dadelijk stopt de tijd. Heel even ben ik slechts een neefje. Vandaag.

Er zijn dingen die, als je bij ze stilstaat, bewijzen dat de geschiedenis zich herhaalt. Ik had dat al bij het overlijden van mijn tante Elly, en toen ik werd uitgenodigd om in de klas van Mees een workshop striptekenen te geven eveneens. Ik werd alweer geïnterviewd door een journalist van *Almelo's Weekblad* over het verschijnen van een nieuw boek. En dit jaar gingen we in maart opnieuw naar de stembus, zij het dan dat het ditmaal ging om gemeenteraadsverkiezingen.

Ik doel niet op jaarlijks terugkerende dingen als de *Boekenweek* of Pasen, dat lijkt me vrij logisch. Nee: twee opeenvolgende jaren vertonen op een aantal punten opvallende overeenkomsten, er vinden vrijwel identieke gebeurtenissen plaats, die, nou ja... Dat valt me natuurlijk vooral op omdat ik met *Apostrof Zeventien* een boek schreef over het betreffende jaar, daarvan ben ik mij bewust. Maar dan nog. Heel opvallend is dat soms. Of het valt alleen mij op, in dat geval moeten we er verder maar niet over lullen.

De verkoop van het boek verloopt overigens bovengemiddeld voorspoedig, al meteen vanaf de introductie: binnen anderhalve dag verkocht ik 43 exemplaren. Omdat ik het aanbied voor slechts tien euro, is er financieel echter amper tot geen ruimte. Als ik de boekwinkelier een marge zou gunnen, hield ik er zelf geen cent aan over. Het boek ligt daarom niet in de winkel, ik verkoop het alleen rechtstreeks. Nou blijkt dat dus geen enkel probleem te zijn, het feit dat het gaat om een gelimiteerde, genummerde oplage (100 stuks) in een heel speciale, luxe verpakte uitvoering met allerlei extra's, maakt dat het boek zichzelf verkoopt. Het is een heus collector's item. Ilona

maakte de prachtige omslagfoto, die tevens fungeert als auteursportret. Ja, heel mooi allemaal, al zeg ik het zelf. Afijn, de kopers/lezers van het boek zeggen het ook, dus dan zal het wel waar zijn.

Zelfs de bedrijfsleidster van de Almelose boekwinkel waar *Gezinszak* te koop is, schafte voor zichzelf een exemplaar van *Apostrof Zeventien* aan, en plaatste vervolgens een foto van het geopende boxje met inhoud op *Facebook*. Met lovend bijschrift. Zulke dingen tillen mij wel heel even een stukje op hoor, dat wil ik best bekennen.

Op die omslagfoto staat op de achtergrond een cactus. Die is niet meer. Morsdood. Hij stond de laatste tijd toch al wat lusteloos te wezen, een beetje lullig tegen de muur geleund, prikkelbaar ook, kijk maar naar de foto. Maar hij is dus wijlen. Planten zijn aan mij niet besteed. Ik heb dusdanig groene vingers dat ik nog geen cactus in leven weet te houden.

Ik passeerde de Enschedese uitgever (die ik in november een exemplaar van *Gezinszak* stuurde) in de hal van Schouwborg Hengelo. Ik was uitgenodigd om de groots opgezette feestelijke voorstelling ter ere van 150 jaar Boekhandel Broekhuis bij te wonen. Hij kennelijk ook. Ik groette hem en hij knikte mij neutraal toe, ik vermoed dat hij mij niet herkende. Wij kennen elkaar immers slechts van de social media. Maar ik wilde hem niet aanspreken, het leek me niet de geschikte plek en gelegenheid. Gemiste kans? Misschien wel, ja. O, ik kan soms zo overdreven voorzichtig zijn.

Hij heeft trouwens nog steeds niets van zich laten horen. Op mijn herhaalde, zeer bescheiden geformuleerde *Facebook*-vragen hoe het ermee staat, reageert hij nauwelijks. Een enkel woord of nietszeggend duimpje. Hoogte kan ik er niet van krijgen. Ik denk dat ik, eh... Goed dan. Laat ik hem maar uit mijn hoofd zetten.

Ik ontdekte ook Renate Dorrestein in de schouwburgzaal, ze zat op de voorste rij. De wrange rol die zij speelt in *Apostrof Zeventien* schoot kort vlijmscherp door mijn hoofd. Acht rijen bij me vandaan, dichterbij de schrijfster zal ik hoogstwaarschijnlijk nooit meer komen. Cirkels kunnen zichzelf heel goed rond maken, maar veel meer presteren ze volgens mij ook niet. Inmiddels heb ik vier boeken van haar in de kast staan. Ik weet haast wel zeker dat het daarbij niet zal blijven.

Mijn vaders agenda van 2011 heb ik trouwens nog altijd nergens kunnen vinden.

Dan nog even wat andere losse eindjes. Afronden wat onafgerond is gebleven. Voor zover mogelijk. *Apostrof Achttien*, zagezegd. Eens even zien... Deev en Almut zijn in februari verhuisd naar hun nieuwe flat in Enschede en Gonneke en Martijn hebben hun inboedel eind maart in een opslag geparkeerd. Vanaf 3 april verblijven ze met hun kinderen tijdelijk in een vakantiehuisje. Het is maar voor even trouwens, ze kunnen half april al in de nieuwe woning. Dan slepen we de hele handel weer uit de opslag en dan hoppa naar Aadorp. Welbeschouwd een tamelijk zinloze exercitie, maar soms is het niet anders.

En toen ik begin maart Uelsen binnenreed om bij de Lidl aan de rand van de buurlandelijke grensplaats 24 flessen wodka te halen en een pondszak Eierspätzle (mijn gebruikelijke Duitse inkoopalibi, om de caissière maar te laten weten dat ik naast mijn onbeteugelde

drankinname heus ook wel zo nu en dan een hapje eet), was dat een soort thuiskomen. Maar dan wel een thuiskomst met in het achterhoofd dat ik de Heimat na een kwartier weer achter me mocht laten. Want gevoelsmatige vakantie-entree of niet, als toerist heb ik Uelsen voorlopig wel even gezien.

Lente van Knausgård is overigens fantastisch. Boek nummer drie in zijn vierdelige seizoenenreeks nam mij als vanouds aan de hand voor een wandeling door de minutieus gedocumenteerde alledaagsheid van de schrijver. Ik zie mijn literaire toekomst met Karl Ove weer helemaal zitten.

‘Dit boek verdraagt mijn dood’ zei Renate Dorrestein afgelopen december over het boek dat ze op dat moment aan het schrijven was. Voor het geval ze het niet op tijd af zou kunnen krijgen, bedoelde ze. Maar het is haar gelukt, ik zit te lezen in haar autobiografische pareltje *Dagelijks Werk*. Mijn exemplaar is gesigineerd door de auteur, een feit waar ik normaal gesproken nauwelijks waarde aan hecht, maar in dit geval, tja, het ligt met dit boek toch anders. Mijn boekwinkelier had een stapel gesigineerde exemplaren in de winkel liggen, dus ik kon er moeiteloos eentje bemachtigen. Wat dat betreft ben ik het prototype van de aartsluie fan.

Maar goed, momenteel volop interviews met en artikelen over de schrijfster in dag- en weekbladen, iedereen wil nog graag een portie Dorrestein nu het nog kan. Tot mijn verbazing lees ik in een uitgebreid stuk in *NRC* dat zij vertelt te lijden aan een kwaal die Impostor Syndrome wordt genoemd. Dat verzin je toch niet. *Apostrof Zeventien* maakt cirkels zo rond als kringetjes, dat kunt u inmiddels samen met mij wel beamen, dacht ik zo.

Ik haalde mijn kleindochter van school. In de auto vroeg ik of ze misschien zin had in een pepermuntje. Dat had ze wel en ik gaf haar er twee.

Ze vroeg waarom ik er zelf niet eentje nam.

Ik antwoordde dat ik wat minder wilde snoepen: ‘Want ik heb een dikke buik en die wil ik graag kwijt.’

Toen zei ze, serieus: ‘O? Ik vind ‘m wel bij je passen, hoor.’

Die dame, van bijna 6. Ik heb zo hard moeten lachen, ik dacht dat ik stikte. Tjonge jonge, wat dát nog moet gaan worden... Ik hou mijn hart vast, althans, dat zou ik willen. Ware het niet dat ik het zelf niet meer heb. Bijna zes jaar geleden heeft zij het namelijk al gestolen.

Toch de huisarts maar weer gebeld voor een afspraak. Het was nu ruim drie maanden na de operatie en ze had nog altijd meer buikpijn en -loop dan ze onderhand logisch vond. Met als gevolg dat ze al weken amper de deur nog uit durfde. Moedeloos werd ze ervan (ik trouwens ook, als ik eerlijk ben). Elke hap eten kwam neer op Russische roulette.

Als ze haar verhaal heeft gedaan, begint de dokter uit te leggen dat de lever gewoon doorgaat met het afscheiden van gal; normaal gesproken wordt dat spul opgeslagen in de galblaas (die het gedoseerd afgeeft aan de darmen), maar dat orgaan heeft ze dus niet meer. Dat betekent dat alle galvloeistof nu rechtstreeks in de twaalfvingerige darm terechtkomt en/of wellicht zijn weg omhoog zoekt en gaat lopen klooiën in de maag. Hij vermoedt dat daar de oorzaak van haar klachten wel eens zou kunnen liggen.

Nou ben ik natuurlijk maar een leek langs de zijlijn, ik bedoel: wat weet ik er uiteindelijk van, maar de verklaring klinkt mij eerlijk gezegd tamelijk plausibel in de oren. Om dat proces te stoppen, stelt hij voor om poeders voor te schrijven, een soort bindmiddel voor de gal. Al na twee dagen slaan de medicijnen aan. Ik hoop in godesnaam dat dit verhaal daarmee nu ook echt klaar is.

Vrijdag de dertiende, april – vandaag lijkt me een mooi prikpunt om deze afronding af te ronden. Want over een halfjaar vieren wij onze trouwdag, 13 oktober dus, zij het dat die datum ditmaal niet op een vrijdag valt, zoals dat veertig jaar geleden wel het geval was, de reden waarom wij destijds bewust die dag kozen om te trouwen. Volgt u mij nog? Ja, dat doet u, ik ken u immers: u hebt mijn kronkels ondertussen donders door. Als dat niet zo zou zijn, was u allang afgehaakt.

Had ik het eerder niet over zich in achtereenvolgende jaren herhalende gebeurtenissen? Net als vorig jaar mag ik op *Bookstore Day* iets leuks doen bij Boekhandel Broekhuis in Almelo. Ditmaal geef ik een lezing over en uit *Gezinszak* en *Kabouter Poepgroen*, samen met Mees, Tijn en Olivia. Een opa die samen met zijn kleinkinderen voor publiek een lezing geeft, en dan ook nog zulke jonge kinderen, dat is een tamelijk unieke situatie, lijkt mij. Opa is zo trots.

Met de drie zit ik achter een tafel en lees aan het publiek dat zich in de boekwinkel heeft verzameld een hoofdstuk uit het boek voor, *Neem niet voor lief*. Ik vertel waarom. Stel mijn kleinkinderen voor. Sla een bruggetje naar de kabouterverhalen en licht de rol van de twee jongens naast mij toe. Nadat ik het ontstaan van de kabouter en zijn bizarre avonturen heb uitgelegd, lees ik er eentje voor. De jongens nemen enthousiast de stemmetjes van de kabouters, de kameel en Rupert Rufftrups voor hun rekening. Olivia toont liefvallig de bijbehorende illustratie (op A3-formaat) aan het publiek.

De boeken die we na de lezing verkopen, worden door ons alle vier gesigneerd. Er wordt me gevraagd of ik de rest van de winkelvoorraad *Gezinszak* ook wil signeren; dan kom ik te liggen in de sectie met zogeheten Auteursedities.

De boekverkoper legt mijn boeken, voorzien van een gouden sticker met ‘Speciaal voor u gesigneerd’, op een tafel tussen Annejet van der Zijl, Rosita Steenbeek, de laatste vier titels van Renate Dorrestein en Tommy Wieringa. Ik pak de exemplaren stuk voor stuk van mijn stapel en zet op elke titelpagina mijn naam.

Maar dat is morgen pas.

Titelbladcitaat: uit *The Unquiet* (2007)